

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นงานศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของการผลิตผ้าพื้นเมือง ชุมชนพวน บ้านหาดเสี้ยว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย โดยพิจารณาบทบาทและความสำคัญของผ้าในบริบทของชุมชนระยะก่อนที่ผ้าจะกลายเป็นสินค้า โดยเปรียบเทียบกับระยะเวลาปัจจุบัน การศึกษาเน้นในด้านของความเปลี่ยนแปลงทางรูปแบบ ลวดลายและกระบวนการผลิตผ้าตีนจกซึ่งเป็นผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่า การขยายตัวของความนิยมบริโภคผ้าพื้นเมืองส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบ ลวดลาย โดยมีการตัดแปลงและนำลวดลายใหม่เข้ามา แต่ยังคงรักษาโครงสร้างของลายเดิมไว้ ในด้านกระบวนการผลิต ชุมชนได้นำเอาเทคโนโลยี "เทา" มาใช้เพื่อประหยัดเวลาในการทอและเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ลวดลายเดิมของผ้าบางชนิดที่นิยมบริโภคเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังมีความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านของผู้ผลิตที่ขยายตัวออกไปนอกวงของผู้หญิง และอิทธิพลจากผู้บริโภคนอกชุมชนได้มีส่วนในการกำหนดความเปลี่ยนแปลงของผ้าภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของการผลิตผ้าพื้นเมืองในชุมชนเพื่อตอบสนองต่อผู้บริโภคนอกชุมชน ก่อให้เกิดความหมายและบทบาทใหม่ของผ้าพื้นเมือง จากการเป็นตัวแทนของผู้หญิงในบริบทการใช้แบบเดิม มาเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อตอบสนองกับการบริโภคในสังคมสมัยใหม่

แม้ว่าจะเกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในกระบวนการผลิต ผู้ผลิต และผู้บริโภค รวมถึงความเปลี่ยนแปลงในตัวผ้าพื้นเมืองเองก็ตาม แต่การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากความริเริ่มของบุคคลในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่กำกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของผู้ผลิตไว้ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องรักษาไว้เพื่อเป้าหมายทางการค้า